

KÖZBESZERZÉSI IRÁNYTÚ

A versenyjogi célú piacfeltárás jelentőségéről

On the importance of accelerated sector inquiries

Bak László, elnökhelyettes, Gazdasági Versenyhivatal és **Szilvási Evelin**, joggyakornok, Gazdasági Versenyhivatal
DOI: 10.37371/KEP.2023.5.4

Címszavak: ágazati vizsgálat, vizsgálati eszköz, gazdasági krízis, import-kitettség, árverseny

Absztrakt

A jelen tanulmány a Gazdasági Versenyhivatal gyorsított ágazati vizsgálatának egyes megállapításait ismerteti. Kitér a versenyhatóság szerepére gazdasági krízis helyzetekben, és bemutatja, hogy milyen szinergiákat tud felmutatni a versenyhatóság ezzel a vizsgálati módszerrel kapcsolatban. A tanulmány részletezi a fa építőanyagok, a koronavírus gyorsteszték és a hőszigetelők piacain folytatott gyorsított ágazati vizsgálatának egyes megállapításait, így különösen az import-kitettség csökkentésére, az innováció és árverseny, valamint a fogyasztók tájékozottságának növelésére vonatkozó javaslatait.

Abstract

The paper presents some of the findings of the Hungarian Competition Authority's accelerated sector inquiries. It highlights the role of the competition authority in situations of economic crisis and shows the synergies that the competition authority can demonstrate in relation to this investigative method. The paper also details the findings of its expedited market investigations into wood building materials, coronavirus self-tests and thermal insulation, and in particular its recommendations for reducing import exposure, innovation and price competition and increasing consumer awareness.

Bevezetés

A gyors versenyjogi vizsgálati eszközöket általában erős szakmai szkepticizmus kíséri. Elsősorban azért, mert a Gazdasági Versenyhivatal vizsgálati jogköre klasszikusan kiterjedt, mélyre ható hatáselemzésekre és komplex piaci magatartások feltárására hivatott. Másrészt azért, mert a megközelítőleg 70 éves uniós versenyjogi joggyakorlat a piacok versenykorlátozó vagy -torzító működését mindig is egyfajta konzervatív tényfeltárással, a vállalkozások védekezési jogának messzemenő tiszteletben tartása mellett kívánta felderíteni. A Covid-19 pandémia meglehetősen negatívan befolyásolta a globális értékláncokat. Számos ágazatban termékhiány alakult ki, a piaci kudarcokat erős gazdaságpolitikai érdekérvényesítéssel korrigálták, a klasszikus (békeidős) versenypiaci mechanizmusok csak korlátozottan érvényesültek. Éppen, hogy helyreálltak volna a globális piacok, kitért az orosz-ukrán háború, amely – azóta is – még a jól bevált piacgazdaságok stabil működését is próbára teszi.

A fegyveres konfliktus alaposan átrendezte a nemzetközileg összefonódott értékláncokat. A háborús felek ércbányászatban, -feldolgozásban és nyersanyagtermelésben betöltött kiemelkedő szerepe, továbbá a háborús konfliktus miatt előállt energiahordozók importjának hiánya újra tervezésre készítette az európai gazdaságpolitikai döntéshozókat. Az érintett piacok gyors átalakulása, átrendeződése új üzleti magatartásokat hozott felszínre, amelynek megértése kulcsfontosságú. Ebben az átalakulási folyamatban a versenyjogi jogalkalmazásnak különösen abban volt és lesz szerepe, hogy az új piaci strukturális sajátosságokat jobban megértse a szakmai közvélemény, ezáltal a jogalkotó hathatós szabályozással segítse a piaci hatékonyságot és innovációt. Tekintettel ugyanakkor arra, hogy a versenyjogi elemzés mint műfaj általában ex post jellegű és hosszadalmas, európai szinten megfigyelhető egy olyan tendencia, amely a

versenyjogi jogalkalmazást gyorsítani kívánja.¹ A magyar jogalkotó uniós viszonylatban elsőként ismerte fel a gyors piaci változásokra adott reakciók sebességének kiemelt szerepét azzal, hogy 2021 nyarán kiegészítette a Gazdasági Versenyhivatal feladatkörét a gyorsított ágazati vizsgálat² jogintézményével, amely a 2-3 évig tartó – hagyományos – ágazati vizsgálatok helyett 30 napra, de legfeljebb 90 napra³ szűkíti e piacfeltárás időbeli elvégzését és a megállapításokat tartalmazó vizsgálati jelentés közzétételét. A gyors tényállás feltárását támogatja az is, hogy a GVH-nak joga van előzetes értesítés nélküli helyszíni kutatások lefolytatására és szemle megtartására, továbbá az adatszolgáltatást megtagadó vállalkozásokat eljárásbírsággal sújthatja. A gyorsított ágazati vizsgálat lefolytatásának lényegében két előfeltétele van: a sürgősség és valamely ágazaton belüli strukturális piaci probléma, versenytorzulás megléte.

A jogalkalmazás gyorsításának általános igénye időközben visszaköszön egy tervezett német verseny-törvény-módosításban is, mely szerint egy ágazati vizsgálatot 18 hónapon belül le kell folytatni.⁴ A jelen tanulmány – a teljesség igénye nélkül – a gyorsított ágazati vizsgálat egyes eredményeit sorolja fel, bemutatva az új jogintézmény jelentőségét, előnyeit és a fogyasztókra gyakorolt kedvező hatását. Figyelemmel arra, hogy a gyorsított ágazati vizsgálat jogintézményét a szakma már több helyütt ismertette,⁵ e tanulmányban csupán a legfontosabb újszerű, innovatív javaslatokat mutatjuk be, és a vizsgálati jelentések tartalmán túlmutató összefüggésekre is rámutatunk. Az élelmiszeripari ágazati vizsgálatok a kézirat lezárásakor még folyamatban vannak, ezért azokról nem szólunk. A GVH a jelen tanulmány kéziratának lezárásáig 7 gyorsított ágazati vizsgálatot indított, 20-at meghaladó vállalkozás székhelyén tartott előzetes értesítés nélkül kutatást és közel 400 adatkérőt küldött ki.

1. ábra: Gyorsított ágazati vizsgálatok

¹ Lsd.: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: A competition policy fit for new challenges (2021. 11. 18.) (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.).

² A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (Tpv.) eltérő alkalmazásáról szóló 406/2021. (VII. 8.) Korm. rendelet, majd a Tpv.-be beiktatta 2022. június 1-jétől az egyes veszélyhelyzettel összefüggő egyes szabályozási kérdésekről szóló 2021. évi CXXX. törvény 60. § (1) bekezdése.

³ Tpv. 43/E. § (2) bekezdés.

⁴ Bundesministerium für Wirtschaft und Klimaschutz (BMWK): Bundeswirtschaftsministerium legt Entwurf zur Verschärfung des Wettbewerbsrechts vor (2022. 09. 20.) <https://www.bmwk.de/Redaktion/DE/Meldung/2022/20220920-bmwk-legt-entwurf-zur-verscharfung-des-wettbewerbsrechts-vor.html> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.).

⁵ Rigó Csaba Balázs-Bak László-Tóth András-Szoboszlai Izabella-Kopácsi István: Konzolidáció és válságkezelés a COVID-19 után: versenyfelügyeleti tapasztalatok. (Versenytükrök XVIII. évfolyam 2022/2. szám) 48-59. o. https://www.gvh.hu/pfile/file?path=/gvh/kiadvanyok/versenytukor/lapszamok/Versenytukor_2022_2.pdf1&inline=true (Letöltés dátuma: 2023. 03.01.); Versenyjogi podcast Dr. Berezvai Zomborral, a Gazdasági Versenyhivatal vezető közgazdászával. <https://www.gvh.hu/sajtoszoba/gvh-podcast> (Letöltés dátuma: 2023.03.01.).

Versenyjog a gazdasági krízishelyzetekben

Általánosan elfogadott versenyjogi tétel, hogy a versenyjognak gazdasági krízishelyzetekben is kulcs szerepe van az alacsonyabb fogyasztói árak elérésében és az innováció elősegítésében.

A világ versenyhatóságait tömörítő nemzetközi szinten elismert versenyjogi szervezet, a Nemzetközi Versenyhálózat 2023. január 5-én kiadott közös állásfoglalásában⁶ arra hívta fel a kormányok figyelmét, hogy támogassák és segítsék megőrizni a gazdasági versenyt, mivel a válsághelyzet következményei jelentősen mérsékelhetők, ha prioritást élvez a piaci verseny fellendítése. Egy versenyző gazdasági környezet rugalmasabban reagál a piaci változásokra, a válság okozta keresletingadozásra, aminek köszönhetően hatékonyabban segíti elő a gazdasági növekedést és az innovációt. Ilyen tartalmú nyilatkozatot adott ki az Európai Versenyhálózat is a pandémia⁷ és az orosz-ukrán háború⁸ kapcsán.

A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) is segítette javaslataival a versenyhatóságokat a pandémia kitörésekor.⁹ Az OECD felhívta a versenyhatóságok figyelmét a jelentős és gyors áremelkedések figyelemmel követésére, és a rövidtávon alkalmazható végrehajtási intézkedések fontosságára is annak monitorozása érdekében, hogy az ellátási láncban azonosításra kerülhessenek az áremelkedést okozó piaci körülmények. Emellett hangsúlyozta az ideiglenes intézkedések és a felszólítólevelek fontosságát, amelyek képesek a versenykorlátozó magatartás azonnali megszüntetésére. Ezen túl kiemelte a fogyasztóvédelmi hatáskör

jelentőségét is, és azon tagállamokat, akik versenyhatóságai nem rendelkeznek kettős hatáskörrel, felszólította a fogyasztóvédelmi hatóságokkal való együttműködésre a fogyasztók tisztességtelen árképzési gyakorlatokkal szembeni fellépés érdekében. Javasolta még ezen felül az olyan tájékoztatók kibocsátását, amelyek a válságkörnyezetben segítik mind a vállalkozásokat, mind a fogyasztókat eligazodni a különösen érzékenyen érintett ágazatokban, mint például az egészségügyi termékek, vagy az élelmiszer ellátási-láncok esetében.

Feltehetően e nemzetközi joggyakorlatok is hozzájárulhattak ahhoz, hogy a GVH előbb a gyorsított ágazati vizsgálatra, majd a felszólító levél jogintézményére¹⁰ kapott hatáskörében érezhetően hatékonyabban tudta és tudja majd védeni a fogyasztói jólétet.

A gyorsított ágazati vizsgálat kivételes intézkedése lehetőséget adott a GVH-nak a piac időszerű feltérképezésére, amely iránt az uniós társhatóságok is egyre komolyabb érdeklődést mutatnak. A gyorsított ágazati vizsgálat elsődleges célja a piaci verseny strukturális problémáinak feltárása, és csak másodlagosan a piac-korlátozó magatartások felfedése, így a piaci szereplők motivációja is inkább a vizsgálat előmozdítására és nem annak obstruálására irányul.

Fenntarthatóság

A versenyjog és versenypolitika krízishelyzetben betöltött kiemelt szerepéről szóló közös nyilatkozatok számos témakört említenek, amelyek a rendkívüli idők okozta válsághelyzetben fokozott védelemre és figyelemre szorulnak. A versenyhatóságok szerint ezért a generális növekedés elősegítése mellett még a szaká-

⁶ International Competition Network (ICN) Steering Group Statement: The Role of Competition & Competition Policy in Times of Economic Crisis (2023. 01. 05.) https://internationalcompetitionnetwork.org/wp-content/uploads/2022/10/SG_Statement-Role-of-Competition-in-Times-of-Economic-Crisis-2022.pdf (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.).

⁷ European Competition Network (ECN): Antitrust: Joint statement by the European Competition Network (ECN) on application of competition law during the Corona crisis https://ec.europa.eu/competition/ecn/202003_joint-statement_ecn_corona-crisis.pdf (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.).

⁸ ECN: Antitrust: Joint statement by the European Competition Network (ECN) on the application of competition law in the context of the war in Ukraine https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2022-03/202203_joint-statement_ecn_ukraine-war.pdf (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.).

⁹ Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD): Competition policy in times of crisis Supplement to Competition Policy in Eastern Europe and Central Asia (2020. 08. 05.) <https://www.oecd.org/daf/competition/supplement-oecd-gvh-newsletter15-july2020-en.pdf>; COVID-19: Competition policy actions for governments and competition authorities (2020. 04. 30.). <https://www.oecd.org/competition/COVID-19-competition-policy-actions-for-governments-and-competition-authorities.pdf> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.).

¹⁰ Egyes igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2022. évi LV. törvény 74. § (2) bekezdése útján 2023. január 1-jétől hatályos rendelkezésekkel.

sosnál is nagyobb figyelmet kell fordítani a zöld innováció támogatására. A GVH emiatt 2021-ben a fenntartható fejlődés és a versenyjog kapcsolatát választotta fő kutatási témának az ICN globális versenyjogi problémákat érintő nemzetközi konferenciájára, ahol a szokáshoz híven az eseménynek otthont adó hatóság dönt az éves speciális projekt témájáról. A projektben feldolgozott felmérés szerint a megkérdezett versenyszférában tevékenykedő szakemberek 90%-a tartotta fontosnak a fenntarthatóság jegyében tett fejlődési törekvéseket, amelyek közül a legnagyobb százalékban a hatósági iránymutatásokat és a nemzetközi versenyjogi együttműködések iránymutatását emelték ki követni kívánt perspektívaként.¹¹ A felmérést követő különféle szakvélemények pedig csak megerősítik a nemzetközi együttműködések jelentőségét a fenntarthatóság kérdéskörében. Hatósági és versenyjogi környezetben tevékenykedő szakemberek egyaránt hangsúlyozzák, hogy általános elvárás irányul a nemzetközi szervezetek felé azzal kapcsolatban, hogy az első öt legfontosabb helyre sorolják a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos felmérési és tájékoztatási törekvéseiket. A széttagoltan felügyelt piacok a legtöbb esetben több más ország piacát is kiszolgálják, ezért különösen fontos a fenntarthatóság jegyében is a versenyhatóságok közötti nemzetközi együttműködés erősítése.¹² A kölcsönös tapasztalatcserén és stratégiaegyeztetésen alapuló intézkedéseknek köszönhetően például összehangolhatóak azok a fenntartható fejlődésért tett lépések, amelyek országban belül kisebb hatósággal rendelkeznének, azonban összehangolt lépésként képesek több ország fejlődési potenciáljának növelésére. Erre láthatunk példát a GVH által a

faanyagok piacán végzett gyorsított ágazati vizsgálat kapcsán is, amelyről még szó esik jelen tanulmány *Import-kitettségi veszélyei* című fejezetében.

Az energiaválság rávilágított az energiafüggőség mértékére is. Az OECD számos tanulmányában megjegyzi, hogy az elmúlt időszakban a kormányok a rövidtávú válságkezelő intézkedések mellett elsődlegesen az energiaforrások diverzitásának növelésére és a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentésére irányították figyelmüket.¹³ A már kialakult globális energiapiaci értékláncok felborulása arra készítette a politikai döntéshozókat, hogy minél több erőforrást különítsenek el a rendelkezésre álló megújuló energiaforrások leggazdaságosabb kihasználására. A felmérések rámutattak arra, hogy a megújuló forrásokból származó energia egyre nagyobb ütemben szorítja ki a hagyományos energiatermelési módokat, ami más kapcsolódó árucikkek – például alumínium, nikkel – iránt is megnöveli a keresletet.¹⁴ Ugyanakkor felhívják a figyelmet arra, hogy jelentős többletkiadásokkal és energiaigénnyel kell számolni a megújuló energiaszektor széleskörűbb kiépítése során, amely hosszútávon ugyan megtérül, de rövidtávon nagyobb energiaszükségletet teremt, mint a már használatban lévő rendszerek további alkalmazása. A versenyhatóságok elsődleges feladata az átmenet kapcsán a döntéshozók támogatása, hogy tisztában legyenek a piaci és nem piaci alapú energiahatékonysági megoldások versenyjogi következményeivel.¹⁵

Az energiaválság az ENSZ 7. Fenntartható Fejlődési Célját, a megfizethető, megbízható, fenntartható és mo-

¹¹ GVH: Sustainable Development and Competition Law – Survey Report (Special Project for the 2021 ICN Annual Conference) (2021. 09. 30.)

https://www.gvh.hu/pfile/file?path=/en/gvh/Conference/icn-2021-annual-conference/sustainability_survey_REPORT_3rdEd_2021_09_30_final_PUBLIC.pdf&inline=true (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.) 86. o.

¹² Kovács Csaba; Nagy Aranka: Környezetvédelmi szempontok a versenyjogalkalmazásban – tapasztalatok és kilátások a GVH globális felmérésének tükrében (GVH: Versenytükör 2022. II. szám) 5-23. o.

https://www.gvh.hu/pfile/file?path=/gvh/kiadvanyok/versenytukor/lapszamok/Versenytukor_2022_2.pdf&inline=true (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.)

¹³ OECD: Sustainability and Competition (2021. 02. 10.)

<https://www.oecd.org/daf/competition/sustainability-and-competition-2020.pdf> (Letöltés dátuma: 2022. 03. 01.)

¹⁴ OECD: The Role of Competition Policy in Promoting Economic Recovery (2021. 02. 10.)

<https://www.oecd.org/daf/competition/the-role-of-competition-policy-in-promoting-economic-recovery-2020.pdf> (Letöltés dátuma: 2022. 03. 01.)

¹⁵ Competition in energy markets – OECD Competition Policy Roundtable Background Note (2022. 11. 24.)

<https://www.oecd.org/daf/competition/competition-in-energy-markets-2022.pdf> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.)

dern energiához való hozzáférés biztosítását¹⁶ mindinkább közelebb hozta a civil lakosság és a vállalati szféra szereplőihöz. Az energiaellátás terén tapasztalt kiszolgáltatottság a társadalom szemében a zöld gazdaságot a hosszútávon megtérülő luxusbefektetés helyett egyre inkább létszükségletté kategorizálta.

A GVH munkájában a fenntarthatóság két szempontból jelenik meg. Egyrészt fogyasztóvédelmi hatáskörén belül, amely elsősorban az ún. greenwashing jelenség vizsgálatát jelenti, amellyel kapcsolatban a GVH már 2016-ban,¹⁷ majd 2020-ban¹⁸ is a jogkövetést elősegítő fogyasztói tájékoztatókat tett közzé és ügyekben is megnyilvánult. Másrészt a GVH a fa építőanyagok¹⁹ és a hőszigetelő anyagok²⁰ gyorsított ágazati vizsgálataiban is nagy hangsúlyt fektetett a vállalkozások fenntarthatóságért tett törekvéseinek vizsgálatára.

A hőszigetelő anyagokról készült vizsgálati jelentés kitért a vizsgálattal érintett vállalkozások fenntarthatósághoz kapcsolódó üzleti gyakorlatára. A vizsgálat feltárta, hogy az Európai Bizottság Fenntartható Európa stratégiája²¹ által említett karbonsemleges, klímasemleges, erőforrás-hatékony és biológiai sokféleséggel rendelkező gazdaságra való áttérés céljával összhangban a karbonlábnyom csökkentésére való törekvés egyre jelentősebb szerepet tölt be a piaci szereplők körében. A vállalkozások egyre nagyobb mértékben törekszenek a tudatos, hosszútávon fenntartható attitűdre. Ez egyrészt a kormányzati ösztönzőknek köszönhető, más-

részt a vállalkozások egyre gyakrabban az energiaárak jelentős növekedésének ellensúlyozása érdekében tett szükségszerű lépésként értékelik stratégiájuk környezetkímélőbbé formálását.

A három vizsgált hőszigetelő termék, az EPS, XPS és ásványgyapot²² gyártási folyamatában nem lelhető fel helyettesíthetőség, azonban felhasználási céljuk a hangszigetelés és tűzvédelmi funkció mellett elsődlegesen a lakóingatlanok és az ipari létesítmények hőszigetelése, aminek köszönhetően a kínálati oldal kiegyenlített keresleti növekedéssel tud számolni. Az alapanyagárak megnövekedését azonban a keresleti növekedés pozitív hatása nem tudja kellő mértékben ellensúlyozni. Emiatt a GVH javasolta a hulladékanyagok és a visszagyűjtött termékek termelési folyamatba való bevonását, a reciklálás priorizálását és az ehhez szükséges technológiai háttér kiépítését. Erre hazai és uniós támogatások is számos perspektívát nyújtanak a vállalkozások számára, amelyekben meghatározott kritériumrendszer tereli a pályázókat a tudatosabb vállalati stratégia felállítására és fenntartására felé. A gyorsított ágazati vizsgálat során világossá vált az a tény is, hogy a gyártók és importőrök nagyrészt saját fuvarozási cégük segítségével juttatják el a termékeket a nagykereskedőkhöz, ami pozitívumnak számít a környezettudatos tervezhetőség szempontjából, ugyanakkor kevésbé volt tapasztalható a piaci szereplők nyilatkozatából az, hogy a fuvarozási kapacitásaik tervezésekor – nem csak elméletben vagy nyilatkozatok szintjén –, hanem konkrét lépéseket tesznek a

¹⁶ ENSZ – Világunk átalakítása: Fenntartható Fejlődési Keretrendszer 2030 (Agenda 2030) (2015. 09. 25.) 25.o.

<https://ensz.kormany.hu/download/7/06/22000/Vil%C3%A1gunk%20%C3%A1talak%C3%ADt%C3%A1sa%20Fenntarthat%C3%B3%20Fejl%C5%91d%C3%A9si%20Keretrendszer%202030.pdf> (Letöltés dátuma: 2022. 03. 01.).

¹⁷ GVH: Zöld hirdetések fogyasztói tájékoztató (2016. 08. 05.)

https://www.gvh.hu/pfile/file?path=/fogyasztoknak/gondolja_vegig_higgadnan/gondolja_vegig_higgadnan_zold_hirdetesek&inline=true (Letöltés dátuma: 2022. 03. 01.).

¹⁸ GVH: Zöld marketing – A Gazdasági Versenyhivatal tanácsai vállalkozásoknak (2020. 12. 17.)

https://www.gvh.hu/pfile/file?path=/szakmai_felhasznaloknak/tajekoztatok/szakmai_felhasznalok_tajekoztatok_zold-iranymutatas_201217&inline=true (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.).

¹⁹ GVH: Jelentés a fa építőanyagok magyarországi piacán lefolytatott gyorsított ágazati vizsgálatról (2022. 01. 12.)

https://www.gvh.hu/pfile/file?path=/dontesek/agazati_vizsgalatok_piacelemzesek/agazati_vizsgalatok/Fa_epitoanyagok_gyorsitott_agazati_vizsgalat_vegleges_jelentes_220112.pdf&inline=true (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.).

²⁰ GVH: Jelentés a hőszigetelő anyagok hazai piacán lefolytatott gyorsított ágazati vizsgálatról (2022. 08. 26.) https://www.gvh.hu/pfile/file?path=/dontesek/agazati_vizsgalatok_piacelemzesek/agazati_vizsgalatok/Vegleges_jelentes_a_hoszigetelo_anyagok_hazai_piacan_lefolytatott_gyorsitott_agazati_vizsgalatrol_220826.pdf&inline=true (Letöltés dátuma: 2022. 03. 01.).

²¹ Európai Bizottság (a továbbiakban a Bizottság): Fenntartható Európa 2030-ra (Vitaanyag) (2019. 01. 30.) 14.o.

https://commission.europa.eu/system/files/2019-02/rp_sustainable_europe_hu_v2_web.pdf (Letöltés dátuma: 2022. 03. 01.).

²² EPS (expandált polisztirol) XPS (extradurált polisztirol) ásványgyapot (szálas hőszigetelő anyagok: kőzetgyapot, üveggyapot).

felelősségteljes környezeti, társadalmi és vállalati irányítási, azaz az ESG szempontokra. A vállalkozások tudatos magatartása valós környezeti javulást csak akkor eredményez, ha a vállalkozások által szolgáltatott adatokat nem egyoldalúan, hanem tágabb perspektívából az elérendő célt szem előtt tartva vetik vizsgálat alá és a rövidtávú megfeleléssel elérhető támogatásokkal és előnyökkel ellentétben a hosszútávon is fenntartható fejlesztések helyeződnek előtérbe.

Az import-kitettség veszélyei

A helyettesíthetőség főleg olyan piaci szegmensben fontos kérdés, amelyben korlátozott mennyiségű jószág áll rendelkezésre, ezért a GVH a fa építőanyagok vizsgálata kapcsán nem csak a nemzetközi együttműködés lehetőségét vetette fel, hanem górcső alá vette, hogy milyen más fajtájú faanyagok állnak rendelkezésre az import-kitettség mérséklése érdekében a hazai piacon. A fa építőanyagok gyorsított ágazati vizsgálata betekintést adott a hazai – építkezéseknél szerkezetépítési célokra használt – faipari termékpalya részleteibe. A faanyag természetéből eredően korlátozott mértékű természeti erőforrás, ezért kettős konfliktust támaszt a rá épülő piaci szegmensben. Egyrészt kitermelése hatósági előírások szerint maximalizált mennyiségek megtartásával működik, így a kínálat nem tud reagálni a piaci igényre. Másrészt a keresleti oldal ugyan állandó jelleggel és mennyiségben, de mindig kiszolgáltatott marad a forrásországokban és a világpiacon lezajló folyamatok által befolyásolt árak és import-kínálatnak.

Az építésfa import oka, hogy az építkezési célnak leginkább megfelelő lucfenyő csupán 8%-át teszi ki a teljes hazai élő faállománynak. Ezt az arányt csökkentik, hogy az elmúlt 50 évben kifejezett stratégiai elképzelés nélkül, rossz termőhelyen került sor fenyvesek telepítésére, így a tetőépítési munkákra felhasználható fűrészipari rönk alapanyaga szinte csak kimutathatatlan mennyiségben származik hazai faállományból. Az import túlnyomórészt szlovák, ukrán, román vagy osztrák erdőkből származó rönkfa.

A gyorsított ágazati vizsgálat egyik érdekes kérdése volt, hogy van-e az építőipari célú import-fenyőnek he-

lyettesítő terméke. A gyorsított ágazati vizsgálat során megkeresett vállalkozások szinte kivétel nélkül úgy nyilatkoztak, hogy a faanyagok helyettesítése – főleg a tetőszerkezetek építése kapcsán – nem kivitelezhető. Az egyetlen kivételt az acélszerkezetek jelenthetnék, azonban az alapanyag jelentős drágulása miatt az acél szarufák és lécek használata sem költséghatékony.

Az eltérő fajsúly, megmunkálhatóság és árkülönbségek miatt a vizsgálat elemezte a fajok közötti helyettesíthetőséget is. Ennek kapcsán szempontként az éghajlati és egyéb tényezőkkel, károsítókkal szembeni tartósság, anyagsűrűség, szilárdság, megmunkálhatóság, víz- és kopásállóság került a vizsgálat középpontjába, amelyek eredményeként a fenyő bizonyult a legszélesebb körben felhasználható alternatívának.²³ A GVH vizsgálati elemzésüket arra fókuszálták, hogy miképpen lenne fenntartható egy kiegyensúlyozott import, amely a hazai keresletet megfelelően kielégíti. Ismert, hogy a faipari termékek tagállamokon belüli dokumentálására már 2010 óta rendeleti előírás kötelezi a hatóságokat és a piac szereplőit, sőt a rendelet előírja a független ellenőrző szervezetek kötelező felállítását is. Az Európai Parlament és a Tanács a fát és fatermékeket forgalomba hozó piaci szereplők kötelezettségeinek megállapításáról szóló rendeletében, az EUTR-ben²⁴ szabályozza a tagállami fa terméklánc-követési rendszereket. Az elmúlt évben ideiglenes megállapodás született az erdőirtás és az erdők drasztikus csökkenésének uniós szintű visszaszorítására, amely hatályon kívül fogja helyezni a jelen formájában hatályos EUTR-t, és amelynek célja az Európai Unióba behozott vagy kivitt fatermékek, erdőirtással összefüggésbe hozható kockázatértékelési rendszerének kötelezővé tétele.

A rendelet alkalmazása óta minden tagállamban köteles valamely hatóság dokumentálni a fa-terméklánc import-export mozgását, hazánkban ezt a hatáskört a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) végzi.²⁵ Ezen felül a rendelet alapján a Bizottság az illegálisan kitermelt faanyagok piacra kerülésének csökkentése érdekében kialakított egy független ellenőrző szervezetekből álló minősítésben közreműködő tanács-

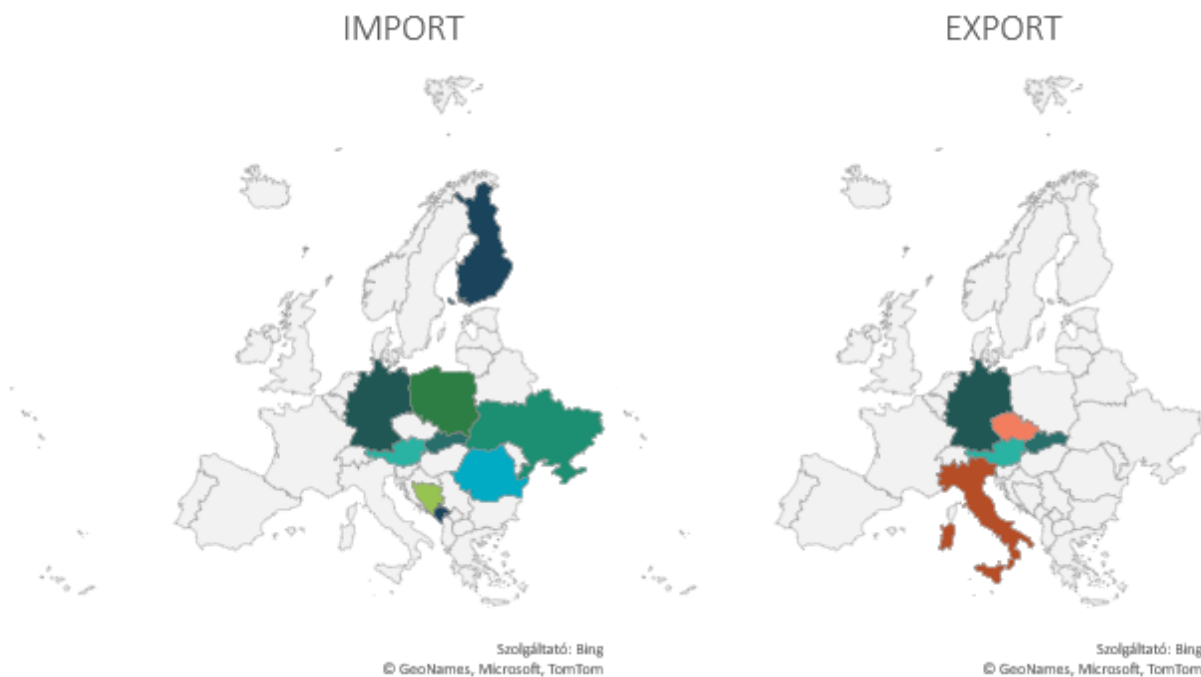
²³ Ibid. 13-18. o.

²⁴ 995/2010/EU rendelet (2010. 10. 20.) a fát és fatermékeket forgalomba hozó piaci szereplők kötelezettségeinek megállapításáról (EU Timber Regulation; EUTR; 2013. 03. 03. napján lépett hatályba).

²⁵ Tájékoztató a külföldi fatermékek behozatalát kötelezően kísérő dokumentációról (2017. 06. 02.) <https://portal.nebih.gov.hu/-/tajekoztatas-a-kulfoldi-fatermek-behozatalat-kotelezoen-kisero-dokumentacirol> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.).

adói réteget, akik segítik a piaci szereplőket a rendelet megfelelő alkalmazásában. Mivel a Bizottság elsődleges célja az EUTR megalkotásakor az illegális fakitermelések megakadályozása volt, nem a tagállamok ellenőrzési rendszereinek összehangolása, ezért nem fordítottak különösebb figyelmet az ellenőrző szervezetek adatbázisainak értékére, vagy más célra történő felhasználhatóságára.

Magyar viszonylatban a NAV Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer (EKÁER) és a Vámstatisztika adatbázisa rögzíti és tárolja a fa-termékláncot érintő importadatokat, amelyek a KSH adataival kiegészülve viszonylag teljes képet adnak a fa építőanyag importról. A Gazdasági Versenyhivatal vizsgálatában ezeket az adatokat is bekérte, feldolgozta.

2. ábra: GVH: Jelentés a fa építőanyagok magyarországi piacán lefolytatott gyorsított ágazati vizsgálatról (2022. 01. 12.)

A gyorsított ágazati vizsgálat során beérkezett adatszolgáltatások alapján a GVH megállapította, hogy a hazai fakitermelés 10%-a kerül exportálásra a környező célszágok számára, azonban az uniós export felvevőpiaca között szerepel az Amerikai Egyesült Államok és Kína is. Ezen felül az ágazati vizsgálat idején nehezítette az európai – így a hazai – kereslet kielégítését, hogy a koronavírus alatt az USA-beli „DIY”, azaz *do it yourself* mozgalmak felpörgették a fa iránti keresletet, ezen kívül még ráadásul az Egyesült Államok 20% feletti büntetvámot vetett ki a Kanadából érkező faanyagra. Az európai piacról tehát az USA és Kína is vásárolt, ami felhajtotta az árakat.

A GVH megállapította, hogy a kölcsönös import-export forgalom miatt egy határokon átívelő tagállami monitoring rendszerek összekötése jelentősen megkönnyítené

a faanyagmozgások átláthatóságának ellenőrzését, ezáltal összehangolhatóbbá tenné az alapanyagelosztást, ami csökkentené a termelési kapacitások egyensúlytalanságát. A megoldáshoz szükséges infrastruktúra kiépítése tehát nem jár különösebb anyagi ráfordítással, hiszen már meglévő adatbázisok összekapcsolásából nyerne használható információt egy fenntarthatóbb erdőgazdálkodás elősegítése céljából. A GVH a fent említett két megoldás javaslaton túl számos részletjavaslattal egészítette ki a vizsgálati jelentést, többek között javasolta a jogalkotó számára a fa építőanyagok kiskereskedelmi árának átláthatósága érdekében, hogy tegye kötelezővé a fa építőanyagok kiskereskedelmével foglalkozó vállalkozások számára az árfeltüntetést, és javasolta a fatermék szállításával, nyilvántartásával, valamint a szállítójeget és a műveleti

lap előállításával és forgalmazásával kapcsolatos részletes szabályokról szóló 58/2017. (XII.18.) FM rendelet módosítását, a piaci szereplők számára pedig a készletnyilvántartási és ügyviteli rendszereik megújítását.²⁶

Mi a fenyő alternatívája?

A fenyőimport növelése, mint alternatíva vagy akár egy uniós szinten összekapcsolt monitoring rendszer önmagában nem oldaná meg az egyre növekvő keresleti igények kiszolgálását, ezért elengedhetetlen más helyettesítő technológiák fejlesztésére teret és forrást biztosítani, amelyre a vizsgálati jelentés is kitér. Számos uniós intézmény és pályázati lehetőség támogatja e téren az innovációt. Ilyen például az Európai Strukturális és Beruházási Alap, az Európai Szociális Alap, vagy az Európai Regionális Fejlesztési Alap, vagy a már uniós támogatásból indított REFOREST programja az Europroject támogatásával, amely keretén belül például a 2022-2026-os időszakra vonatkozóan a Soproni Egyetem is elnyert több, mint egymilliárd forintnak megfelelő támogatást.²⁷ A Soproni Egyetem közös projektben vesz részt a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem és a Dunaújvárosi Egyetem kutatócsoportjaival, amelyek egyaránt előmozdítják a fenntarthatóbb és kiegyensúlyozottabb erdőgazdálkodást. Két projekt a multifunkcionális (erdészeti, mezőgazdasági, állattenyésztési ökoszisztémát magába foglaló) ökoszisztémák, agrárrendészet kidolgozására összpontosít a fenntartható gazdálkodás céljából, a harmadik pedig a fenntartható erdőgazdálkodásból származó alapanyagok zöld eljárásokkal történő feldolgozására és molekuláris elemzésére helyezi a hangsúlyt.²⁸

Bár hosszútávon a fenyő termelés fokozása tűnik a legkézenfekvőbb alternatívának, érdemes figyelmet fordítani például a fent említett egyetemi kutatások nyárfára vonatkozó kísérleteire, amelyek bebizonyították, hogy a nyárfából készített panelek szilárdsága megközelíti a fenyőét, rugalmasságát tekintve pedig akár jobban is teljesít. A nyárfán túl az éger, a juhar, a hárs mint alternatívák még a nyárfánál is jobb eredményeket mutattak.²⁹

Az ágazati vizsgálat ugyan nem elemezte, de az Európai Bizottság által biztosított Európai Horizont Keretprogram (HORIZON) és a KSH felmérései szerint³⁰ az európai erdőállomány mintegy 16 millió tulajdonos között oszlik meg, amelynek hozzávetőlegesen 60%-a magántulajdon. Az erdőterületek többsége hasznosítás szempontjából erősen széttagolt és elenyésző mértékűnek számít, így tulajdonosaik gyakran nem fordítanak rá kellő figyelmet. A széttagoltság és az elenyésző megtérülés mellett nehézséget jelent a magánerdőtulajdonosok magatartásának feltárása is, amely előmozdíthatná a számukra is előnyös támogatási struktúrák kidolgozását és irányának meghatározását. Az Unió arról számol be, hogy a tulajdonosok szakértelméről, motivációjáról és a fenntartható erdőgazdálkodással kapcsolatos igényeiről nem áll rendelkezésre olyan felmérés, amelyből új perspektívákat tudnának a tulajdonosi kör elé tárni. A széttagolt gazdálkodási szegmensek feltárására és összekapcsolására viszont kellő energiát kellene fordítani, mert csak ebben az esetben lesz lehetőség az uniós stratégiák részéről 2030-ig bezáróan tervezett fenntartható fejlődés következő szakaszába lépni.

²⁶ GVH: Jelentés a fa építőanyagok magyarországi piacán lefolytatott gyorsított ágazati vizsgálatról (2022. 01. 12.) 40. o.

²⁷ Soproni Egyetem: REFOREST – Agroforestry at the forefront of farming sustainability in multifunctional landscapes in Europe (101060635) <http://projektek.uni-sopron.hu/reforest/> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.).

²⁸ Soproni Egyetem: Integrált erdőtűz megelőzési rendszer fejlesztése (EIP-AGRI Magyarország; EMVA) projektek.uni-sopron.hu/integralt-erdotuz-megelozesi-rendszer-fejlesztese/; Lsd. Biodiversity conservation of the native forest in the border region and fostering their ability against the impacts of climate change (REIN-Forest) (ATHU 150) <http://projektek.uni-sopron.hu/rein-forest/>; Az erdészeti és faágazat szerepének növelése az éghajlatváltozás mérséklésében: A szénmegkötésétől a biogazdaság fejlesztéséig (TKP2021-NKTA-43) <http://projektek.uni-sopron.hu/tkp2021-nkta-43-az-erdeszeti-es-faagazat-szerepenek-novelese-az-eghajlatvaltozas-mersekleseben-a-szenmegkotesetol-a-biogazdasag-fejleszteseig/>; Common heritage, joint future - Trees without borders (SKHU/1601/1.1/217) <http://projektek.uni-sopron.hu/skhu-1601-1-1-217/> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.).

²⁹ Alföldfa: Néhány fenyőfélérről <https://www.alfoldfa.hu/tudastar/fenyofelek-lucfenyo-erdei-fenyo-borovi-vorosfenyo/>; Agrárszektor: Drága hiánycikké válhat a fenyő épületfa: magyar megoldás segíthet a kiváltásában (2021. 10. 16.) <https://www.agrarszektor.hu/noveny/20211016/draga-hianycikke-valhat-a-fenyo-epuletfa-magyar-megoldas-segithet-a-kivaltasaban-33192> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.).

³⁰ Központi Statisztikai Hivatal (KSH) https://www.ksh.hu/stadat_files/kor/hu/kor0058.html (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.).

Az árverseny serkentése

A gyorsított ágazati vizsgálatok legfőbb előnye, hogy képesek akut problémákra időszerűen reagálni. Különösen a pandémia adott okot a vírus-diagnosztikai tesztek piacán vizsgálandni. A vizsgálat feltételezése az volt, hogy az árverseny hiánya észszerűtlenül magas fogyasztói – és sok esetben beszerzési – árakat generált, ahogyan ezt a Covid-19 járvány idején számos, GVH-hoz beérkezett fogyasztói panasz is kifogásolta az ott-hon elvégezhető antigén³¹ és antitest³² gyorsteszték árazásában. Két gyorsított ágazati vizsgálatot is indított a GVH a gyorstesztékre vonatkozóan elkülönítve egymástól a légúti mintavétel alapján működő (antigén) és a vérből kimutatható (antitest) önteszteteket. Az árverseny hiánya az antitest gyorsteszték esetében a vizsgálat alatt elvégzett árelemzések szerint abban mutatkozott meg, hogy 2021-ben a patikák és gyógyászati segédeszközboltok között sok esetben háromszoros árkülönbség volt tapasztalható. Az antigén gyorstesztéket a kereskedők kezdetben a beszerzési ár hatszorosán árusították, ami 2021 végére csökkent ugyan, de még így is kétszeres hasznot realizáltak. A vállalkozások elmondásai szerint ez a magas árrés a működésük finanszírozásához (bérek, közüzemi számlák stb.) szükséges, de kérdés, hogy valóban észszerű-e a fogyasztókra ekkora többletköltséget terhelni más alternatíva keresése helyett.

A megoldás egyik lehetséges módja az árverseny kormányzati eszközökkel történő fokozása volt, amelyet a GVH javaslatára a Kormány meg is fogadott és a gyógyászati segédeszköz-ellátás egyes veszélyhelyzeti szabályairól szóló 34/2022. (II. 8.) Korm. rendeletben

rögzítette, hogy 2022. február 23-tól kibővíti az antigén gyorsteszték forgalmazási engedéllyel rendelkező versenytársainak körét,³³ ezzel árversenyt generálva a gyógyszertárak és gyógyászati segédeszközboltokkal szemben. Részletes utókövetés nélkül – elektronikus alapú adatbázisanalitikával – is érzékelhető volt, hogy a GVH piacnyitási javaslatának köszönhetően 20-50%-ig terjedő árcsökkenés volt megfigyelhető a gyorstesztéknél a Kormány intézkedését követő időszakban.³⁴ Az intézkedés hatásossága miatt a Kormány a bővített forgalmazási kört a veszélyhelyzet után is fenntartotta a 417/2022. (X.27.) Korm. rend. 3. §-a alapján.

A GVH másik megoldási javaslata az árak csökkentése érdekében a beszerzési útvonalakra vonatkozott. Sok vállalkozás ugyanis a túl hosszú disztribútori hálózat miatt már a beszerzéskor is viszonylag magas áron jutott hozzá a tesztek nagy részéhez ahelyett, hogy közvetlen, vagy kevesebb szereplős beszerzési utakat kerestek volna.

A szükségtelen árfelhajtó hatások vizsgálata és figyelembevétele nem csak a fogyasztók érdekét szolgálta, hanem a vállalkozások megbízhatóságát is növelte, hiszen közvetett üzleti kommunikációja a tisztességes árszabással azt közvetíti a fogyasztó felé, hogy az elsődleges célja a fogyasztó jólétének megteremtése és fenntartása, nem a vállalkozás profitorientált működése a fogyasztó érdekének vizsgálata nélkül.

Fogyasztóközpontúság

A GVH a piaci verseny felügyeletét elsődlegesen a fogyasztók érdekében végzi, ezt a versenypolitikai küldetését hatékonyabbá teszi az a tény, hogy verseny-

³¹ GVH: Végleges jelentés a COVID-19 antigén gyorsteszték magyarországi piacon lefolytatott gyorsított ágazati vizsgálatról (2022. 02. 04.).

https://www.gvh.hu/pfile/file?path=/dontesek/agazati_vizsgalatok_piacelemzesek/agazati_vizsgalatok/Agazati_vizsgalat_Covid_gyorsteszték_vegleges_jelentes_220204.pdf&inline=true (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.).

³² GVH: Végleges jelentés a COVID-19 antitest gyorsteszték magyarországi piacon lefolytatott gyorsított ágazati vizsgálatról (2022. 04. 08.).

https://www.gvh.hu/pfile/file?path=/dontesek/agazati_vizsgalatok_piacelemzesek/agazati_vizsgalatok/Covid_antitest_gyorsteszték_vegleges_gyorsított_agazati_vizsgalati_jelentes.pdf&inline=true (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.).

³³ 1.§ (2) bekezdése: Az önellenőrzési célt szolgáló SARS-CoV-2-fertőzés kimutatására szánt antigén gyorsteszt in vitro diagnosztikai orvostechnikai eszköz forgalmazását a Gyftv. 67. § (1) bekezdése szerinti vállalkozás is végezheti a gyártó által rendelkezésre bocsátott tájékoztatóban foglaltaknak megfelelően, összhangban a SARS-CoV-2-fertőzés diagnosztizálására szolgáló antigén gyorsteszték európai uniós alkalmazási követelményeivel.

³⁴ A gyógyászati segédeszköz-ellátás egyes veszélyhelyzeti szabályairól szóló 34/2022. (II. 8.) Korm. rendelet.

hatóságként fogyasztóvédelmi hatáskört is gyakorolhat, amit a 27 tagállam közül csupán 9 hatóság tudhat magáénak.³⁵

A duális hatáskör jelentőséggel bírt például a már említett antitest gyorsesztekkel kapcsolatban. A GVH elsőként azt elemezte, hogy mely kommunikációs formák jellemzőek a vállalkozások részéről, illetve, hogy ezek milyen tartalommal jelennek meg a fogyasztói érzékelésben. Hatósági oldalról fel kellett tárni a használati útmutató tartalma és az ezzel összefüggő kommunikációs gyakorlat viszonyát is. A fogyasztói megtévesztésre alkalmas tájékoztatási forma különösen veszélyes egy járványhelyzet okozta fokozottan feszült és terhelt környezetben, amikor a fogyasztó egyfajta kiszolgáltatott állapotban szembesül bizonyos termékekkel – köztük az önellenőrzésre szánt gyorsesztekre vonatkozó reklámokkal is – és nem az lesz az elsődleges szempontja, hogy tudatos vásárlóként összehasonlítsa az üzletek közti árkülönbséget és kiválassza a számára legmegfelelőbbet. Éppen ennek következtében a GVH valamennyi, pandémiával összefüggésben megállapított jogsértésében nem az átlagfogyasztó szemszögéből, hanem a fogyasztók sérülékenységből indult ki, amikor a kereskedelmi kommunikáció hatását vizsgálta a fogyasztói döntésekre.³⁶

Újszerű megközelítés volt a gyorsított ágazati vizsgálatokban, hogy a GVH fogyasztóvédelmi szempontú vizsgálatot is tartott az egyes antigén/antitest tesztekkel kapcsolatos reklámgyakorlatoknál. Ez azt jelentette, hogy egy átfogó internetes keresés, ún. sweep keretében több tucat honlap kereskedelmi gyakorlatát vizsgálta,

azonosítva a fogyasztók megtévesztésére esetlegesen alkalmas reklámgyakorlatokat. E sweep rámutatott arra, hogy az önellenőrzésre szánt koronavírus antigén tesztek gyógyászati segédeszköznek minősülnek és ilyen jogi minőségükben csak patikában vagy gyógyászati szaküzletben lennének árusíthatóak, a piaci gyakorlat szerint ezzel ellentétben webáruházban és egyéb üzletekben is árusították az önteszteket. Ezen túl megállapításra került, hogy sok esetben az online fogyasztók vásárlásaik során professzionális tesztekhez jutottak, amelyek értékesítése kizárólag cégek és egészségügyi szakemberek számára lenne elérhető, de a webáruházak elmulasztották a megfelelő szűrés elvégzését. Számos esetben találkozott a GVH olyan reklámgyakorlattal, amikor a kereskedő az OGYÉI engedélyére hivatkozva értékesítette az antigén tesztet, holott az OGYÉI csak nyilvántartásba veszi a termék hazai forgalmazásának szándékát.

A reklámgyakorlatok fogyasztóvédelmi szempontú elemzése piactisztító hatású, más hatóságok bevonása pedig tovább fokozta a fogyasztók védelmét. A járványidőszak alatt például megerősödött a GVH Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézettel (OGYÉI) 2015 óta tartó együttműködése, hiszen a GVH nem csupán javaslatot élt az OGYÉI irányába, hanem az OGYÉI hatáskörébe tartozó, de a sweep során észlelt aggályos kereskedelmi gyakorlatokról is tájékoztatta. Ezért értékelhető pozitívumként, hogy fogyasztóként közvetlenül érzékelhető hatást tudott elérni a GVH azáltal, hogy megállapításainak orvoslásába más hatóságokat is bevont.

³⁵ European Commission: List of Single liaison officers and competent authority - CPC Network

<https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?spaceKey=CPC&title=List+of+Single+liaison+officers+and+competent+authority+-+CPC+Network> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 01.).

³⁶ Lsd. a GVH Országgyűlés részére történő beszámolóját a 2021. évről.

https://www.gvh.hu/pfile/file?path=/gvh/orszaggyulesi_beszamolok/gvh_ogy_pb_2021.pdf1&inline=true (Letöltés dátuma: 2022. 03. 01.).

Zárszó

Mint fentebb olvasható, a GVH új hatásköre nemcsak hasznos jogalkalmazási eszköz, hanem képes időszereően reagálni a fogyasztói jólétet hátrányosan befolyásoló piaci strukturális problémákra. A tanulmányból kiderült, hogy a gazdasági válsághelyzetekben is érvényre kell juttatni a versenyjogot, ugyanakkor a jogalkalmazónak rugalmasabban kell hozzáállnia az egyes ágazatokban bekövetkezett gyors piaci trendfordulatokhoz vagy újszerű piaci magatartásokhoz, mely jogpolitikai igényt a magyar jogalkotó először ismerte

fel Európában. Különösen a recessziós környezet vagy az értéklánc-problémákkal küzdő ágazatok működésének jobb megértéséhez kiváló jogi eszközt nyújt a GVH ezen új piacfeltárási hatásköre. A tanulmány rámutatott arra, hogy a GVH komoly szinergiákat tud felmutatni ezekben a vizsgálatokban, mivel ötvözi a fenntarthatósági, a fogyasztóvédelmi és az antitröszt szempontokat, amelyek révén komplex módon tud bemutatni egy konkrét ágazatot vagy annak egy kiemelt jellemzőjét.